

KYLIEN MAHDOLLISUUDET LÄHIPALVELUJEN TUOTTAMISESSA

Juha Kuisma
Kylien liiketoiminta-asiamies
Kylien bisneskeissit -hanke
Hämeenkyrö 17.11. 2011

juha.kuisma@kylatoiminta.fi
juha.kuisma@elisanet.fi
045-8847884

Mitä yhteistä on seuraavilla

- Lauri 2 v
- Hanna 66 v, eläkeläinen, viljelijän leski
- Köhkörön kylätie
- Hiidenmäen lakkautettu koulu myytävänä
- VIP-456 Toyota Yaris matkalla Kajaaniin
- Arseenipitoinen vesi
- ”Väänäsen nuorin on New Yorkissa”
- Hajautettu biotalous (Sitra)

- Kaikki nämä koskevat jotakin kylää

- Kylä on langanpäitä, joita ei ole sidottu

Kyläyhdistyksellä on **mandaatti**

Kylätoiminta on ...

- vapaata
- yhteisöllistä
- kansanvaltaista
- paikallista
- itse tavoitteensa asettavaa

Havaitsetko heikot signaalit?

- varovaiset kysymykset
- ..sivulauseet
- huokaukset, jospa joku ..
- mitä eteisessä ja pihalla puhutaan
- hevosmiesten tietotoimiston uutiset
- missä varma puhuja on epävarma
- yhden palstan uutiset maailmalta
- ”hullut soittelee”

Mitä on tapahtumassa ?

- kuntakentän murros ja tehostamistarpeet
- kylien asema ja oikeudet määrittyvät
- Euroopan talouden häiriö ja taantuma
- maaseutukuntien ikärakenteen raju muutos – ikäihmisten lukumäärä kaksinkertaistuu
- biotalous uuden yrittämisen mahdollisuutena
- vaurastuva kesämökkikansa

Kylän ongelma on kytkentöjen puutetta

- kysyntä niin ohutta ettei järjestäydy
- tarjontaa ei ole, koska kysyntää ei "ole"
- kuitenkin kysymys noin 1,4 miljoonan ihmisen väestöstä = laaja pääkaupunkiseutu
- kyläyhdistystä tarvitaan meklariksi, puhemieheksi ja väljvouhkaksi saattamaan kysyntä ilmi ja tarjonta olevaksi

miten lennätin ja sähkösanoma syntyi ?

Kylien liiketoiminta, yleisimmät

- kylien vesihuolto-osuuskunnat (1400 kpl)
- kylätalot, tuotteistettuna (4000 - 6000 kpl)
- kesäteatterit (uusi ilmiö 1980 →) 200 kpl ?
- tanssipaidat (us, vpk, ns, mms, ty, pvy jne)
60 kpl ?
- hoidon ja hoivan yritykset (30+ kpl ?)
- *****kylätalojen arvo 2 – 6 mrd euroa !!

Muita muotoja - potentiaali

- kotiaavustaja 4000 + kpl
 - kylätalkkari, mökkitalkkari 500 – 2000 kpl
 - tuetun asumisen palvelutalo 20 kpl
 - hoivakoti 10 kpl
 - yksityinen päivähoito 30 kpl
 - iltapäiväkerho 200-1000 kpl
 - kylän palvelupäivä (Lusin malli) 20 kpl
 - kesätori, rompetori, markkinat 200 kpl
- YHT n. 6000 -10 000 työp.

Muita muotoja 2

- teiden ja tienvarsien hoito
- maisemanhoito
- lämpöyrittäisyys (hake ja biokassu)
- musiikkileirit, taidekurssit, tanssikurssit
- monipalvelupisteet (Eräjärvi, Otava ym)
- matkailukohde (hiihtokeskus, planetaario..)
- laajakaistaosuuskunta, tv-osuuskunta
- kylän kehitysyhtiö, kehitysyhdistys
- kylän maankäyttösuunnitelma (?)

Muita muotoja 3: exotic

- brändi (esim Teijo, Lännen, Kukko)
- yhteiskuivuri
- siirtolapuutarha
- tuulimyllyt
- taiteilijaresidenssi (Arteles)
- omakotitalojen rakentaminen
- kyläyleiskaava (MRL 44 §)

Juridiset muodot monia

- kyläyhdistyksen omistama osakeyhtiö
- kyläläisten osuuskunta
- yksityinen yritys
- toiminimi
- yhteiskunnallinen yritys
- rekisteröity yhdistys

Mitä on yhteiskunnallinen yritys?

- social enterprise > < social firm
- yleishyödyllinen, osuuskunta, säätiö, eettinen jne (kts SOFY)
- kriteerit: toiminnan tarkoitus ja voitonjako

→ käytännössä kaikki kylien liiketoiminta on yhteiskunnallisen yrittämisen alaa

→ yhteiskunnallisen yrityksen terminologiasta ei erityistä lisäarvoa

Mitä kylän liiketoiminta ei ole

- ”talkoilla yrittämistä”
- ”kunnan töiden tekemistä talkoilla”
- ”että kyläyhdistys lähtee yrittäjäksi”
- ”että joku hyötyy yhteisön kustannuksella”
- ”yhden kylän alueella nurkkaamista”

vaan pysyvää toimeentuloa jollekin
ja palvelun saamista läheltä ja lämpimänä

Kyläyhdistyksen rooli ?

- kyläyhdistys tekee kyläsuunnitelman jatkoksi liiketoiminta-osion : mahdollista 1000 kylässä
 - keskittyy kerralla yhteen toimeen
 - kyläyhdistys raivaa ja pohjustaa tilan yritykselle, esim. neuvottelemalla kunnan kanssa
 - etsii osaavan yrittäjän ja yritys tekee sopimukset
- Ahdistus tekemisestä poistuu kun yrittäjä ottaa vastuun tekemisestä

Mistä rahaa nopeasti ?

- jossss tarvitaan esim. omarahoitusta
→
- rompetori
- ruokamyymäläiset, esim piirakat
- isot talkoot: esim rakennuksen purku
- 500 euroa / talous keräys mikäli kohde OK
- puutavaran lahjoitus
- kylätalolle vuokralainen ?

Maksava kysyntä on esim:

- kunnan ostopalveluna tilaamaa
- tiehallinnon hoitosopimuksia
- ikäihmisten muualla asuvia lapsia
- kesämökkiläisiä lähialueelta
- kyläläisiä yhteisen tilan käyttäjinä
- matkailijoita, autoilijoita
- kulttuuriväkeä koti- ja ulkomailta
- kokonaisuus syntyy toinen toisistaan

Kylätalon tuotteistaminen

- talo pakottaa ylläpitoon ja toimintaan
- on kyläyhdistyksen olohuone ja ”paikka”
- juhlat, kokoukset, kurssit, esitykset, tanssit
- yläkerta vuokralle (nuoret, rakentajaperhe)
- päiväkodin, päiväkerhon, palvelupäivän yms. tilaa, josta kunta maksaa vuokraa?
- pihamaalla rompetori/kesämarkkinat
- nettipalvelut

Kylätalon kustannuskartta

- sähköt, lämmöt, vakuutukset, kunnan maksut, markkinointi, puhelin, siivous, auraus, korjaukset
- 2000 – 4000 euroa vuodessa
- lisäksi korjaukset usein 2000 e
- vuokratuotot usein vain 2000 e
- kylätalon tilojen tuotteistaminen ratkaisee
- ”yhteisö tarvitsee tilan läsnäololleen”
- jos koulu loppuu, ykkösvaihtoehto kunnalle aina lahjoittaa 1 eurolla kyläyhdistykselle

Esimerkki 1 Kotipalvelu

- kunta laskee kotipalvelun aidoksi hinnaksi 40 € - 56 € / tehokkaan työajan tunnit
- tehokasta työaika 3 h / työvuoro (matkat ja paperityöt)
- kylässä ehtii tekemään 6 h !! (läheisyys)
- jos ikäihminen laitoksessa, laitospäivän hinta 120 €/vrk = vuodessa 44 000 e
- → kunnan kannattaa harkita ostopalvelua
- edellyttää riittävää asiakasmäärää

Esimerkki 2 Siivouspalvelu

- jos kunnassa siivousseteli, voi yrittäjä rakentaa asiakaspiirin ”tien varteen”
- palveluseteliä ei tarvitse kilpailuttaa OBS!
- vanhukselle siivous ensimmäinen ongelma
- entä jos siivoojalla lähihoitajan koulutus?
- **lapset Helsingissä voivat maksaa osan vanhempiansa kotiavusta** vrt sama kuin kaupunkilaismetsänomistajat ja metsänhoito

Esimerkki 3 Päivähoito

- perhepäivähoito katomassa, valitettavasti
- edellyttää sitoutuneita aktiiveja
- maksut nippuun (ph-maksu, kunnan tuki, muu)
- sopiva toimitila ilman investointia
- liittyy usein koulun turvaamiseen
- jos helpompi viedä lapsi muualle töihin mennessä, jääkö toteutumatta??

Mitä vuotta elämme?

- Kuka
 - kylää auttaa,
 - ellei kylä itse auta itseään
1. Luodaan kylään palvelu jota ei ole
 2. Hankitaan varoja, joita voidaan käyttää yhteiseksi hyväksi
 3. Aloitetaan kyläsuunnitelman liiketoiminta-osiolla

Kylän momentti on hetki, jossa on voimaa

Jokainen kylä on erilainen

- olosuhteet, väkimäärä, ikärakenne, sijainti, kunnan suhtautuminen vaihtelevat
- älä tyrmää asioita sillä perusteella, että ne eivät näytä mahdollisilta sinun kylässäsi!
- kysy: mikä on kotikylässäsi mahdollista?
- kun ihmisten identiteetti muuttuu, muuttuu myös kylätoiminta
- liiketoiminnalla on monta muotoa

Bisneskeissit jatkuu v. 2012

- alueellisia ja seudullisia tilaisuuksia kyläyhdistysten puheenjohtajille ymsv
- nettisivut ja liiketoimintaopas
- hyvien esimerkkien stoorit + mallit
- työkaluksi ”jokakylän liiketoiminta-analyysi”
- ei tehdä asiaa liian vaikeaksi
- tehdään kunnille järkeväksi